

2020MM62

DATUM	15-5-2020
AAN	Commissie M&M
VAN	Rob van Muilekom
DOORKIESNUMMER	3483
ONDERWERP	Uitwerking Programma Asbestdaken op nul in de provincie Utrecht in 2020
BIJLAGE	Geen

Geachte leden van de commissie Milieu en Mobiliteit,

Graag informeer ik u middels dit memo over de voortgang van de ontwikkeling van de provinciale asbestdakenaanpak.

Inleiding

De afgelopen jaren is lange tijd sprake geweest van een mogelijk verbod op asbestdaken. Uiteindelijk werd dit in juni 2019 door de Eerste Kamer tegengehouden. Partijen vonden dat de kosten verbonden aan een wettelijk verbod en de termijn waarbinnen het verbod van kracht zou worden, niet in verhouding stonden tot de gezondheidsrisico's. Provinciale Staten hebben daarop in motie 46 op 10 juli 2019 het college van Gedeputeerde Staten opgedragen om de provinciale inzet ten aanzien van asbestdaken onverminderd voort te zetten. Dit werd vervolgens geëffectueerd in de Programmabegroting van 2020.

Met het vervallen van het verbod is de problematiek van de asbestdaken immers niet verdwenen. Integendeel: in Utrecht ligt op dit moment nog steeds ca. 4,5 miljoen vierkante meter asbestdak. De afgelopen vier jaar is er weliswaar ca. 1,5 miljoen m² opgeruimd, maar na het sneuvelen van het asbestdakenverbod is het aantal dak vervangingen helaas gedaald.

Op 2 maart jl. heb ik u geïnformeerd over de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst aanpak asbestdaken die in Den Haag heeft plaatsgevonden. Deze overeenkomst is onder meer getekend door de toenmalig Minister (thans Staatssecretaris) van Milieu en Wonen, de Staatssecretaris van Sociale zaken en Werkgelegenheid, de koploperprovincies (waaronder Utrecht), een aantal gemeenten en enkele maatschappelijke organisaties. Daarbij heb ik aangegeven aan welke onderwerpen de provincie Utrecht een bijdrage wil leveren. Tevens heb ik u aangegeven dat ik de precieze inzet van de provincie Utrecht zal uitwerken in een Asbestdakenprogramma. Inmiddels is duidelijk geworden dat we dit programma als college van Gedeputeerde Staten niet voor november/december van dit jaar zullen kunnen vaststellen. Dit omdat een aantal belangrijke randvoorwaarden op dit moment nog te onduidelijk zijn. Verderop in dit memo zal ik dit verder toelichten.

Asbestdakenprogramma

Het beoogde Asbestdakenprogramma zal grofweg uit vier onderwerpen bestaan, namelijk uit:

1. De vorming van een landelijk fonds met een regionale invulling
2. De inzet van erfbegeleiders/landbouwcoaches
3. Veilige vereenvoudiging sanering
4. Asbestdaksanering in de regio

Hieronder geef ik u een stand van zaken per onderdeel, geef ik aan waar wij al mee gestart zijn en sluit ik af met de planning van het asbestprogramma.

1. Fondsvorming

Vanuit de samenwerkingsovereenkomst is er een initiatief genomen om dakeigenaren te helpen bij de financiering van het verwijderen van hun asbestdak, en wordt een revolverend fonds voor bedrijven en voor particulieren opgericht, waaruit leningen verstrekt kunnen worden en waarvoor de overheid garant staat. Op deze manier wordt iedere dakeigenaar die zijn asbestdak wil verwijderen in staat gesteld een lening af te sluiten. Bijvoorbeeld als eigenaren hiervoor geen lening bij een bank kunnen krijgen, omdat ze onvoldoende draagkrachtig zijn. De beoogde regeling ziet er als volgt uit: voor de fondsvorming komt naar verwachting

maximaal € 400 miljoen in Nederland beschikbaar. Daarvan is € 100 miljoen bestemd voor particulieren en € 300 miljoen voor de (agrarische) bedrijven. Het Rijk en provincie/gemeenten stellen elk € 50 mln. risicokapitaal beschikbaar. De rijksbijdrage wordt als first loss ingezet. Provinciale Staten hebben € 2,65 miljoen euro aan risicokapitaal gereserveerd voor de fondsvorming. De bijdrage voor de (veelal agrarische) bedrijven in de provincie Utrecht wordt op dit moment geraamd op € 15,2 mln. en voor particulieren op € 7 mln., maar de hoogte van de bedragen is afhankelijk van de verdere invulling van de fondsen en de samenwerkingsafspraken die hierover door de betrokken partijen worden gemaakt.

Staatssecretaris Van Velhoven heeft 15 april alvast een subsidiebijdrage voor de Stichting Volkshuisvesting Nederland (SVn) beschikbaar gesteld om te voorzien in het risicokapitaal van het Rijk aan het fonds voor particulieren. SVn is nu aan de slag met het uitwerken van een plan voor het opzetten van revolverend fonds voor particulieren dat binnenkort wordt voorgelegd aan de koploperprovincies. Verder heeft de staatssecretaris aangegeven haast te willen maken met de verkenning van het zakelijke fonds. Mede omdat ze weet dat dit fonds op de prioriteitenlijst van de koploperprovincies staat. Op 23 april is het overleg hierover tussen Rijk en de koploperprovincies ambtelijk gestart en zijn vervolgonderzoeken besproken die naar verwachting voor de zomer worden afgerond.

2. De inzet van Erfbegeleiders/landbouwcoaches

In januari van dit jaar is besloten dat de erfbegeleiders en landbouwcoaches voor meerdere doelen worden ingezet. Zie de Statenbrief Voorbereiding en implementatie erfbegeleiders/landbouwcoaches van 21 januari jl. Naast landbouwtransitie, aanpak van asbestdaken en energietransitie zullen de begeleiders/coaches aan meerdere onderwerpen een belangrijke bijdrage leveren zoals:

- De aanpak van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's)
- De (mogelijk) daarmee samenhangende problematiek van ondernijning
- Versterking van de verbinding stad-land
- Sociale ondersteuning (bijvoorbeeld bij "stil leed")
- Verbetering van de luchtkwaliteit.

Bij de implementatie zijn vele partners betrokken; hun medewerking is belangrijk voor effectieve inzet van erfbegeleiders/landbouwcoaches en ontvankelijkheid bij de doelgroep. In verband hiermee wordt de implementatie gefaseerd uitgevoerd:

1. Uitgangspunten vaststellen
2. Organisatiemodel bepalen
3. Afstemming en uitwerking met partners
4. Praktische organisatie (realisatie, implementatie)

De uitgangspunten zijn na overleg met netwerkpartners (gemeenten, LTO en agrarische collectieven) vastgesteld. En na een marktconsultatie is het organisatiemodel uitgewerkt. Er wordt nu gewerkt aan de invulling van de fases 3 en 4. De aanpak van de erfbegeleiders in het landelijk gebied zal als basis dienen om voor bedrijven/particulieren in het stedelijk gebied die een groot asbestdak willen saneren een vergelijkbare aanpak te onderzoeken.

3. Veilige vereenvoudiging sanering

De asbest in asbestdaken bestaat uit hechtgebonden chrysotiel (wit asbest) en crocidoliet (blauw asbest). Voor het maatschappelijk draagvlak van de asbestdaken aanpak is het belangrijk dat er zekerheid moet zijn over de risico's die verbonden zijn aan de asbestverwijdering. Grote invloed op het niet doorgaan van het asbestverbod had het rapport 'Inzichten in proportioneel asbestbeleid', dat in opdracht van woningbouwverenigingen was opgesteld. In dit rapport werden de gezondheidsrisico's bij asbestsanering in twijfel getrokken, en werd aangegeven, dat het treffen van aanvullende beschermingsmaatregelen bij de sanering van asbestdaken vanuit het oogpunt van proportionaliteit onnodig was, en dat de sanering dus goedkoper kon. Het RIVM heeft in reactie daarop aangegeven, dat de gevaren en gezondheidsrisico's als gevolg van asbestblootstelling ten onrechte ter discussie zijn gesteld. Om antwoord te geven op de gerezen twijfels en op de vraag of de asbestdaksanering goedkoper kan worden uitgevoerd, voert het Rijk een blootstellingsonderzoek uit naar het vrijkomen van asbest bij de verwijdering van asbestdaken. Daarbij wordt ook gekeken naar het eventueel verschil in blootstellingsrisico tussen wit en blauw asbest. De planning is dat dit onderzoek voor de zomer wordt afgerond. De resultaten van het onderzoek worden verwerkt in het asbestdakenprogramma.

4. Asbestdaksanering in de regio

De gemeenten, OdrU en de provincie Utrecht werken nauw samen aan het bieden van inzicht in het aantal m² asbestdaken (monitoring), aan het informeren van gemeenten en burgers over ontwikkelingen en toepassingsmogelijkheden die zich voordoen op het gebied van de asbestdaksanering, en aan het ontwikkelen en delen van kennis op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiervoor is het Informatieteam

Asbestdaken ingericht. Dit wordt gezamenlijk door provincie en gemeenten gefinancierd. Ook worden pilot-projecten ondersteund, zoals de aanpak van schuurtjes met asbestdaken in Nieuwegein, en een project van energiecoöperaties in het Kromme Rijngebied. In dit project worden grote asbestdaken door energiecoöperaties vervangen door een dak met zonnepanelen, waarbij de kosten van de dakvervanging worden gefinancierd uit de energieopbrengst.

Planning asbestdakenprogramma

Voor het opstellen en uitvoeren van een asbestdakenprogramma is maatschappelijk draagvlak nodig bij eigenaren van asbestdaken, gemeenten, brancheverenigingen en belangenverenigingen.

Een belangrijke pijler voor dit draagvlak is de fondsvorming. Voordat het asbestdakenprogramma kan worden vastgesteld moet eerst de fondsvorming zijn uitgewerkt. De fondsvorming is zoals hierboven aangegeven gepland voor het najaar van 2020.

Een tweede belangrijke pijler voor het maatschappelijk draagvlak voor het opstellen en uitvoeren van het asbestdakprogramma is het genoemde blootstellingsonderzoek naar het vrijkomen van asbest bij de verwijdering van asbestdaken. Dit blootstellingsonderzoek wordt voor de zomer opgeleverd. Er wordt rekening gehouden met enige vertraging als gevolg van de coronacrisis.

De verwachting is dat de landbouwcoaches/erfbegeleiders per 1 oktober operationeel zijn. Daarbij is al rekening gehouden met vertraging die is opgelopen als gevolg van de coronacrisis.

De aanpak van de erfbegeleiders in het landelijk gebied zal als basis dienen om voor bedrijven/particulieren in het stedelijk gebied die een groot asbestdak willen saneren een vergelijkbare aanpak te onderzoeken. Dit vindt plaats in het najaar van 2020.

De aandacht van gemeenten gaat op dit moment begrijpelijkerwijs in belangrijke mate uit naar de coronacrisis en de enorme impact die dit op alle beleidsterreinen heeft. De gemeentelijke buurtactiviteiten waarbij asbestdaken worden verwijderd liggen daarom bijvoorbeeld ook stil. De monitoringsactiviteiten, de communicatie over ontwikkelingen die zich voordoen op het gebied van de asbestdaksanering en de ontwikkeling van het kennisnetwerk t.a.v. VTH-taken gaan gelukkig wel gewoon door.

Concluderend verwachten we dat het Asbestdakenprogramma 2021-2023 vastgesteld kan worden in november of december van dit jaar

Mocht het nodig zijn dan zal ik u op de hoogte houden van nieuwe ontwikkelingen die zich voordoen bij het toewerken naar het asbestdakenprogramma en daarbij specifiek de fondsvorming, het blootstellingsonderzoek en de voorbereiding van de landbouwcoaches/ erfbegeleiders.